

(2 szarkofág és 4 téglasír), valamint a katonaváros számos építészeti maradványa került elő.

Az 1. sz., nagyméretű, É-D tájolású, 8 kőelemből álló szarkofágban egy kifejlett nőstény juh csontvázát találtuk.

A 2. sz., kisméretű, ÉK-DNy tájolású, 3 kőelemből álló szarkofág rabolt volt, csak összedobált emberi csontmaradványokat találtunk benne.

Az 1. sz. téglasír Dny-ÉK tájolású volt, benne egy női csontvázal. A sírban a bordák között kisméretű üveggyöngyöt, a jobb alkaron bronz karperecet, a bal alkaron a könyöknél három csont karperecet találtunk. A bal kéz egyik ujján egy sima bronzgyűrűt, a másikon hármat találtunk: az egyik karika alakú volt, a másikat eredetileg gemmával díszítették, de a gemma már hiányzott belőle, a harmadikat pedig kerek fejlappal díszítették.

A 2. sz. téglasír bolygatott volt, melléklet nélküli csontvázal.

A 3. sz. téglasír bolygatott volt, benne gyermek csontvázát és mellékletként a bal felkaron két bronz karkötőt találtunk.

A 4. sz. téglasírban rossz megtartású csontvázal, mellékletként a Kr. u. 4. sz. végére, 5. sz. elejére keltezhető kannelurázott testű üvegpalackot, üvegpohár töredékét, négy bronz karperecet, egy csont karperec töredékét, egy érmet, egy amulettet és üveggyöngyöket találtunk. Előkerült a fentiekén kívül egy bolygatott, melléklet nélküli földsisr is.

A területen a brigetiói katonavároshoz tartozó épületmaradványok, terrazzopadlók, falak, tetőomladékok, sóderes járósintek kerültek elő.

A MOL-bázistelepnek a tsz-földekhez közeli területén (5408/4 hrsz.) a meglévő rendszerre történő rákötések valósultak meg. Itt, mivel csak kis mélységű árkok készültek, számottevő régészeti jelenség nem került elő.

BORHY LÁSZLÓ – SZÁMADÓ EMESE – DÉVAI KATA – SEY NIKOLETTA

255. Komárom-Szőny, Vásártér (KÖH 52716, 52725)

Komárom-Esztergom megye) Ró

2010. június 28. és július 23. között folytattuk az ELTE BTK Ókori Régészeti Tanszéke és a komáromi Klapka György Múzeum együttműködésében, Komárom város Önkormányzatának és a Nemzeti Kulturális Alapnak az anyagi támogatásával a tervátásokat.

A feltárások célja az 1992 óta folyamatosan kutatott városnegyed utcarendszerének, valamint közműhálózatának, ezen belül is csatornarendszerének kutatása volt. Ennek érdekében 2010-ben összesen 172 m²-nyi területen 11 szelvényt nyitottunk (hatot az utcahálózat; ötöt a csatornahálózat kutatásához).

Utcahálózat

Az I. insulát K felől határoló utca É-i szakaszát két szelvényben sikerült megfognunk (J14 és J15). Megállapítottuk,

hogy az utolsó fázisában tegulatörmeléből készített alapozásra kőlapokkal burkolt felületű utcát két oldalról agyagalapozású járda szegélyezte, amelyet kőlapok burkoltak. A J14 és a J15 szelvények D-i részében 4×2 m-es felületben az útfelületet, és a „járdákat” átvágtuk, és az út különböző felületeit/jelenségeit különítettük el egymástól. Megfigyeltük, hogy az útfelületet többszörösen megújították, a megsüppedt, egyenetlen részeket sittel, tegulatörmelékkel, sóderrel kijavították („kikátyúzták”). Ezek kibontása után egymással párhuzamosan futó keréknyompárt sikerült megfigyelnünk mindkét szelvényben. A J14 szelvény K-i felében sárga agyagfelületben az út és a járda agyagalapozását sikerült megfigyelnünk. Az utat K felől mindkét szelvényben É-D irányú falkiszedés határolta, amelynek egyes szakaszait nehezen lehetett csak megfigyelni. Az utcát Ny-i oldalon szintén É-D irányú falkiszedés határolta, amelynek alapozási árka alatt – az átvágást követően – az I14 és I15 szelvényben átvágva egy vályogfalú épület maradványaira bukkantunk.

Összességében megállapíthatjuk, hogy az utca vonalvezetését mintegy 20 m hosszúságban 2009 és 2010 folyamán sikerült meghatároznunk. Új elem az előző évi megfigyelésekhez képest a kőlapokkal burkolt, agyagalapozású járda, valamint a keréknyomok kibontása. Az ez évi feltárások fényében elmondható, hogy az utca valóban egy insulát határolt K-ról, hiszen az utca K-i oldalán újabb lakóházak Ny-i zárófala és a K14 szelvényben az épület agyagra rakott tegulás alapozású padlója jelentkezett, ami a római kori város további kiterjedésének immár városszerkezetben történő kutatását teszi majd lehetővé. A K14 szelvénytől D-re elhelyezkedő szelvényben (K15) érdekes módon a jelentős mélyülések ellenére sem sikerült járósintet és falakat elkülönítenünk.

Csatornarendszer

Az 5 egybenyitott szelvényben (K16, K17, K17; L17, L18) egymásba átnyúló, folytatódó, egymással összefüggő jelenségeket, objektumokat figyeltünk meg. Összességében megállapíthatjuk, hogy a fő- és mellékágakból álló csatornarendszer a II. insula első, általunk ismert épületének sóderes alapozású, kövezett udvara alatt helyezkedett el, és a 10%-os lejtésnek köszönhetően, a gravitációt kihasználva az épület D-i (záró?) falán át vezette el a szennyvizet az épületen kívüli, jelenlegi ismereteink szerint beépítetlen részre. A rétegek elhelyezkedéséből sejthető, hogy a terület ezen a részen erőteljesen lejtett.

Munkatársak: Dr. Bartus Dávid régész; Bózsá Anikó, Dévai Kata, Hoppál Krisztina, Juhász Lajos PhD-ösztöndíjas régészek, Sey Nikolett (ELTE BTK Ókori Régészeti Tanszék); Benes Anita, Benyó Veronika, Borsos Adrienn, Burucs Julianna, Csikó Anna, Delbó Gabriella, Farkas Ágnes, Farkas István Gergő, Harsányi Richárd, Huszta Henrietta, Károly Ildikó, Kis Zita, Mohácsi Borbála, Mosoni Molki, Nagy Alexandra, Nagy Anna, Nyerges Anita, Orosz Adrienn, Paukovics Gergő, Sáró Csilla, Simon Bence, Süvegh Eszter, Szabadváry Tamás, Szabó Annamária, Szórádi Zsófia, Toronyi Alexandra, Varga

Anna, Vöő Gergely, Ölveczky Balázs egyetemi hallgatók és Kántor Zsófia.

BORHY LÁSZLÓ – SZÁMADÓ EMESE

256. Komlóska, Pusztavár
(KÖH 16451)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kk

Az első régészeti kutatásokat követően egy évtizeddel, 2010-ben megkezdődhetek Borsod-Abaúj-Zemplén megye egyik korai, archaikus formájában fennmaradt kővárának állagvédelmi, romkonzerválási munkái. Az erre kijelölt D-i várfalszakasz régészeti kutatására 2010 júliusában és augusztusában került sor.

Egyik célunk a még felszín fölé emelkedő fal felületének és tetejének megtisztítása volt a rátelepedett növényzettől. Másrészt a teljes terjedelmében föld alatt lévő faltömbök kibontása, ami a falszakasz D-i, ill. DK-i részét érintette, hasonlóképpen a föld- és növényzetta- karó eltávolítása, valamint az állagvédelmi munkákra már alkalmas falmag kibontása. Ennél a munkafázisnál a várfal külső síkjának épségben maradt részletei a várudvar szintjétől mérve mintegy 200–250 cm-rel mélyebben kerültek elő, gyakran együtt a hegy sziklájával.

A DNy-i falszakasz K-i végénél egy átlag 80–90 cm széles falszakadást tártunk fel. Ezen a keskeny szakaszon a fal tömbje a természetes sziklafelszínig kiromlott. Ezen a részen így lehetőségünk nyílt, hogy vizsgáljuk a fal építésének középkori módszerét. Ennek a megfigyelésnek a tapasztalatait felhasználtuk az állagvédelmi munkák során.

A várfalat a természetes sziklafelszínre építették. A fal külső és belső síkjait nagyméretű kövekből rakták fel, és a falmagot kisebb, de nem apró kövekből építették fel. A várfal belső síkját a várudvar felé emelkedő sziklafelszín szintjéig képezték ki, majd az e mögötti teret fekete apróköves, kerámiatöredékeket is tartalmazó földdel töltötték fel. A fal mögötti rétegsor vizsgálata során megállapíthattuk, hogy az előbb említett feltöltési réteg felett csak egy vékony, és nagyméretű, egyértelműen a falból származó köveket csak elvéve tartalmazó om-lásréteg terül el. Azaz a várfalak belső oldala mentén a várudvar mai szintje lényegében majdnem azonos a középkori járószint magasságával.

A kutatás második szakaszában a D-i várfalszakasz belső oldalán hajtottunk végre szintcsüllyesztést, egyrészt a várfal belső falsíkjának meghatározása érdekében, másrészt az állagvédelmi munkákhoz szükséges tereprende- zés szakszerű lebonyolítása és ellenőrzése miatt. Eme munka során a fal mentén egy átlag 80–100 cm széles és 50–100 cm mélységű kutatóárkot alakítottunk ki. Meghatároztuk a várfal nagyméretű kövekből kialakított belső falsíkjának pontos vonalát, valamint megfigyeléseket tettünk a fal belső síkjának bizonyos mértékű „hullámzását” illetően, mely mögött egy egykor itt állt könnyűszerkezetes épületet sejtethetünk. Ennek kutatására azonban csak a következő években kerülhet sor.

GÁL-MLAKÁR VIKTOR

257. Komoró, Bodony
(KÖH 61516)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, Á

Záhony térség belső közúti infrastruktúrájának fejlesztéséhez kapcsolódóan végeztünk megelőző feltárást a lelőhelyen, mely Komorótól Ny-ra, a 4. sz. főút mellett egy nagyobb, szinte sík területen fekszik. A lelőhelyet a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai a terepbejárás során azonosították, ami alapján egy 400×1000 m kiterjedésű őskori és Árpád-kori telep feltáráására számíthattunk. A 2010. augusztus 27-én megkezdett ásatáson eddig 20 800 m²-t tártunk fel.

A *neolit* telepobjektumok (54 jelenség) az ásatási terület Ny-i oldalánál csoportosultak, több nagyméretű anyagnyerő gödör mellett kisebb tárológödröket rögzítettünk. Az alföldi vonaldíszes kultúrához kapcsolható leletanyag (vondíszes kerámia, pattintott kőeszközök) került elő belőlük. Három zsurgított temetkezést is feltártunk.

Az ásatás területén elszórtan 43 *Árpád-kori* objektum helyezkedett el. A pár tárológödör mellett főleg külső kemencéket észleltünk, a platnikat kerámiával rakták ki, többszöri megújítással is találkoztunk. A leletanyagot gyorskorongolt hullám- és csigavondíszes kerámia jellemzi, több fenékbélyeges darabot is találtunk. Kettő épületet tártunk fel, a kemence mindkettőben az ÉK-i sarokban volt, a bejáratot egyik esetben sem sikerült pontosan tisztázni. Az egyik ház padlójáról egy faragott csonttárgy került elő, funkciója jelenleg nem ismert. A műszeres kutatások során III. Béla bronzérméje került elő, ami azonban a telep pontos keltezését nem segíti. A kutatást 2011-ben folytatjuk.

A leletanyag a nyíregyházi Jósa András Múzeumba került.

Munkatársak: Kriveczky Béla régész, Kiss András technikus.

KISS CSABA KÁLMÁN

258. Kondoros, Kovács sor 142.
(KÖH 5331)

(Békés megye) Sza, Kö

Az M44-2 jelű lelőhely Kondorostól K-re, a 44. sz. főút D-i oldalán, egy szántóként hasznosított lankás kiemelkedésen található. Az előzetes terepbejárás során megismert lelőhelyen 2010. május 5. és július 5. között végeztünk feltárást. A kutatott 7911 m²-ből 6862 m² bizonyult régészeti fedettnak. A kutatás a lelőhely ÉNy-i szélén folyt, melynek során egy szarmata és egy középkori (13–14. századi) telep részleteit, 39 objektumot, azonosítottunk. A szarmata telepet több különböző méretű árok – karámok árkai – és néhány méhkas alakú gödör képviselte. A középkori telepen 4 téglány alakú házat és több szemetesgödört találtunk. Az objektumokból közepes mennyiségű kerámia és állatcsont, a házakból egy bronz karperec, több csontfésű töredéke, valamint faragott csonteszközök kerültek elő. Ezenkívül találtunk egy ismeretlen korú (az előkerült szórvány kerámia